

ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ (НАГЛЯДУ) В КОНТЕКСТІ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОНТРОЛЬНИХ ОРГАНІВ

PRINCIPLES OF STATE CONTROL (SUPERVISION) IN THE CONTEXT OF PROCEDURAL ACTIVITY OF CONTROL AUTHORITIES

Ярема О.Г., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін
Львівський державний університет внутрішніх справ

У статті проаналізовано теоретичні підходи до визначення принципів державного контролю (нагляду) в контексті процесуальної діяльності контрольних органів в умовах реформаційних процесів, що відбуваються в системі державного управління. Систему принципів контрольно-процесуальної діяльності визначили конституційні, загальнопроцесуальні і спеціалізовані принципи. Конституційні принципи контрольно-наглядової діяльності, закріплені в Конституції, займають важливе місце в системі ідеологічних засад державного контролю (нагляду). До загальнопроцесуальних зараховано такі принципи: істинність результату розгляду контрольної справи, професіоналізм, науковість, контрольно-процесуальна економія, що формулюють якісні особливості контрольного процесу, загальну спрямованість контрольно-наглядової діяльності. Спеціалізовані принципи контрольно-процесуальної діяльності: невідворотність юридичної відповідальності, принцип зворотної сили закону та заборони повороту до гіршого.

Застосування ризик-орієнтованого підходу в організації окремих видів державного контролю (нагляду) викликане необхідністю розподілу підконтрольних суб'єктів за категоріями ризику та класами небезпеки залежно від рівня потенційної небезпеки, джерелом якої можуть бути здійснювана діяльність або виробничі об'єкти, що використовуються. Система профілактики, що впроваджується, націлена на зміну взаємовідносин між контролюючим і підконтрольним за рахунок зміни системи мотивації. Передбачається переорієнтувати посадових осіб органів державного контролю (нагляду) з діяльності, спрямованої на відшукування найбільшої кількості порушень обов'язкових вимог та покарання підконтрольних суб'єктів, на діяльність із надання максимальної допомоги підконтрольним суб'єктам у дотриманні обов'язкових вимог, спрямованих на досягнення кінцевих цілей державного контролю (нагляду).

Ключові слова: державний контроль і нагляд, контрольно-процесуальна діяльність, контрольні органи, принципи контрольно-процесуальної діяльності.

The article analyzes the theoretical approaches to determining the principles of state control (supervision) in the context of the procedural activities of control bodies in the reform processes taking place in the system of public administration. The system of principles of control-procedural activity was defined by: constitutional; general procedural; specialized principles. The constitutional principles of control and supervisory activity, enshrined in the Constitution, occupy an important place in the system of ideological principles of state control (supervision). The general procedural principles include: the truth of the result of the control case, professionalism, scientificity, control and procedural economy, which formulate the qualitative features of the control process, the general direction of control and supervision. Specialized principles of control and procedural activity: the inevitability of legal liability, the principle of retroactive force of law and the prohibition of turning to the worst, the principle of burden of proof. The use of risk-oriented approach in the organization of certain types of state control (supervision) is caused by the need to divide the controlled entities by risk categories and hazard classes depending on the level of potential hazard, the source of which may be activities or production facilities used. The prevention system that is being implemented is aimed at changing the relationship between the controlling and the controlled by changing the system of motivation. It is envisaged to reorient officials of state control (supervision) bodies from activities aimed at finding the largest number of violations of mandatory requirements and punishment of controlled entities, to activities to provide maximum assistance to controlled entities in compliance with mandatory requirements aimed at achieving ultimate goals of state control (supervision).

Key words: state control and supervision, control-procedural activity, control bodies, principles of control-procedural activity.

Підвищення ефективності та результативності контрольно-наглядової діяльності залишається одним з основних напрямів державної політики. У разі реалізації повноважень органи поліції використовують широкий комплекс правових засобів державного контролю (нагляду), спрямованих на регулювання контрольно-наглядових правовідносин, що виникають у сфері виконавчо-розпорядчої діяльності. Підвищення ефективності діяльності залишається об'єктом постійної уваги в адміністративно-правових дослідженнях.

Важливе значення для розроблення проблеми мають праці В. Авер'янова, О. Андрійко, О. Бандурки, В. Бевзенка, А. Берлача, Ю. Битяка, П. Діхтєвського, І. Гриценка, М. Коваліва, Р. Калюжного, А. Козловського, Т. Коломоєць, В. Колпакова, О. Кузьменко, Р. Мельника, В. Настюка, О. Остапенка, В. Середи, О. Харитонові та інших вчених.

Державний нагляд і контроль ґрунтується на конкретних принципах, різних за сутністю та призначенням, а саме: вони є однією з функцій органів виконавчої влади, яка втілюється в єдиній контрольно-наглядовій функції державного управління та ґрунтується на принципах державного управління; реалізується в правових формах державного контролю, ґрунтується на певних правових принципах, що є особливими ланками структури права, невіддільними від чинних юридичних норм, маючи в праві самостійне значення; сфера державного нагляду та контр-

ольо є соціальним утворенням, важливе місце займають принципи державної політики і правового регулювання відносин у сфері, що контролюється [1, с. 34].

Склад контрольно-процесуальної діяльності поєднує принципи, способи та гарантії, кожен з яких узагальнює сукупність характеристик окремих ланок цієї діяльності. Основним елементом процесуальної діяльності є принципи – основні правові ідеї, норми загального керівного характеру, які передбачають наявність системи гарантій прав осіб, які залучені у справу, виконання завдань процесуального права.

Будучи загальнообов'язковими вимогами, принципи містять основоположні ідеї та положення, що лежать в основі функціонування системи державного контролю (нагляду), становлять її ідеологічну основу.

Систему принципів контрольно-процесуальної діяльності визначили конституційні, загальнопроцесуальні та спеціалізовані принципи.

Конституційні принципи контрольно-наглядової діяльності, закріплені в Конституції, займають важливе місце в системі ідеологічних засад державного контролю (нагляду). Вони виконують функцію джерела, з якого беруть вихідні засади всі наступні принципи державного контролю (нагляду). Основні конституційні принципи – законність, пропорційність, незалежність, стабільність, гласність, рівноправність, добровільність – докладно розкриті у працях учених.

Доцільно приділити увагу розгляду загальнопроцесуальних і спеціалізованих принципів. За основу загальнопроцесуальних візьмемо такі принципи як: істинність результату розгляду контрольної справи, професіоналізм, науковість, контрольно-процесуальна економія, що формулюють якісні особливості контрольного процесу, загальну спрямованість контрольно-наглядової діяльності.

Принцип істинності результату державного контролю (нагляду) чи принцип об'єктивності. Цей принцип нерозривно пов'язаний і випливає з конституційного принципу презумпції невинності. Він орієнтує посадових осіб контрольно-наглядових органів на достовірний збір інформації про діяльність підконтрольних суб'єктів, щоб результати та висновки були обґрунтованими, відповідали об'єктивній дійсності та відображали реальний стан справ.

Проявом цього принципу варто вважати сумлінність суб'єктів контрольно-наглядової діяльності, що має важливе значення, оскільки відступ від сумлінності може призвести до необґрунтованого та несправедливого рішення.

Найбільш значущим є принцип професіоналізму, який зводиться до того, що контролюючий суб'єкт, будучи лідуючим суб'єктом у контрольному процесі, для успішного виконання поставлених завдань повинен мати відповідну кваліфікацію, мати професійні навички та практичний досвід роботи. Рівень професіоналізму контролюючого суб'єкта має бути вищим за рівень підконтрольного, що визначає якість контрольно-наглядової діяльності, її ефективність, престиж посадової особи контрольно-наглядового органу.

Професійний розвиток кадрового складу контролюючих суб'єктів та його організація закріплені в проєкті Стратегії реформування державного управління України на період до 2025 року, яка передбачає забезпечення ефективного функціонування системи управління кадровим складом державної служби в державному органі [2].

Принцип науковості передбачає необхідність наукової обґрунтованості здійснення контрольно-наглядової діяльності та шляхів її вдосконалення. Для цього потрібне узагальнення значного обсягу даних про результати контрольно-наглядової діяльності та подальший науковий аналіз. Фахівцями та вченими розкриваються основні напрями реформування системи державного контролю (нагляду), розвитку нормативно-правового регулювання контрольно-наглядової діяльності, підбиваються підсумки контрольно-наглядової діяльності, розглядається фінансове та кадрове забезпечення, результативність та ефективність контрольно-наглядової діяльності, формулюються висновки та пропозиції. Все це дає змогу оцінити стан системи державного контролю (нагляду), виявити недоліки функціонування та позитивні моменти, з урахуванням досягнень науки внести корективи в подальший процес здійснення контрольно-наглядової діяльності та запропонувати шляхи розвитку системи державного контролю (нагляду), чим, відповідно, покращити контрольно-наглядову діяльність та підвищити її ефективність.

Важливу роль відіграє принцип контрольно-процесуальної економії. Його сутність зводиться до того, щоб орієнтувати посадових осіб контрольно-наглядових органів на оперативне виконання обов'язків, без допущення тяганини, з найменшими витратами сил і часу учасників контрольного процесу.

Рациональне використання процесуальних засобів контрольно-наглядової діяльності забезпечує оптимізацію контрольного процесу, дає змогу прискорити та спростити процедури контрольно-наглядової діяльності. Загалом дотримання принципу контрольно-процесуальної економії дозволяє уникнути формалізму та бюрократизму, зменшити витрати на проведення заходів і здешевити контрольно-наглядове провадження, зберегти час учасників контрольного процесу та полегшити працю контролерів.

У процесі визначення спеціалізованих засад контрольно-процесуальної діяльності окремі автори

обмежуються розглядом принципу невідворотності юридичної відповідальності, принципу зворотної сили закону та заборони повороту до гіршого, принципу тягара доведення [3, с. 50–51]. Такий перелік принципів варто доповнити принципами, закріпленими в Законі «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [4]. Закон містить принципи захисту прав підконтрольних суб'єктів під час здійснення державного контролю (нагляду).

Реалізація принципу презумпції сумлінності юридичних і фізичних осіб-підприємців свідчить про порушення, що здійснюють контролюючі та підконтрольні суб'єкти. Є приклади необґрунтованого винесення на адресу підконтрольних суб'єктів приписів щодо усунення порушень вимог та необґрунтованого ініціювання позапланових перевірок.

Водночас трапляються випадки недобросовісної поведінки підконтрольних суб'єктів, які не забезпечують присутність представників, ухиляючись від перевірки, не виконують вимоги про надання документів тощо.

Принцип відкритості та доступності реалізується з порушенням прав суб'єктів, щодо яких здійснюється нагляд. Не виконується вимога про завчасне направлення повідомлення особі, яка перевіряється, про майбутні контрольно-наглядові заходи, перевірки проводяться за відсутності розпорядження необхідного для її проведення, підконтрольні суб'єкти вводяться в оману щодо результатів проведеної перевірки.

Наступний принцип передбачає проведення контрольно-наглядових заходів відповідно до повноважень, що мають ґрунтуватись на певних підставах для реалізації. Порушення цього принципу виявляється у проведенні перевірок за відсутності правових підстав, що тягне, відповідно, відсутність повноважень винесення припису. Посадовцями контрольно-наглядових органів порушується заборона на проведення щодо одного підконтрольного суб'єкта перевірок з однакових підстав кількома контрольно-наглядовими органами. У результаті суди визнають недійсними наказ контрольно-наглядового органу про проведення перевірки, результати перевірок та розпорядження, видані за їх результатами.

Принцип неприпустимості вимоги про одержання підконтрольними суб'єктами дозволів, висновків та інших документів, що видаються органами державної влади для початку здійснення підприємницької діяльності, за винятком випадків, передбачених законами, фактично накладають заборону на певні ситуації. Порушень вимог зазначеного принципу в судовій практиці практично немає, виявляються лише поодинокі випадки. Відповідно до принципу відповідальності посадові особи контрольно-наглядових органів відповідають за порушення законодавства.

Принцип неприпустимості стягнення плати за проведення заходів щодо контролю зумовлений фінансуванням цих заходів за рахунок коштів контрольно-наглядових органів, які проводять перевірки. Практика його реалізації свідчить про те, що в певних ситуаціях органи державної влади в процесі здійснення державного контролю (нагляду) виходять за межі повноважень, проте системи порушень такого принципу не склалися.

Чинна система спеціалізованих принципів державного контролю (нагляду) демонструє, як частина принципів вичерпала свій потенціал та перестала бути актуальною. Зумовлено це тим, що необхідний ідеальний образ правової дійсності, закріплений принципом, було здійснено, тобто принцип ефективно реалізовано, коли проблемна ситуація скорегована.

Не всі принципи реалізуються зі стійким позитивним результатом. Здійснення контрольно-наглядової діяльності супроводжується порушенням принципу відкритості та доступності інформації, порушенням принципу проведення контрольно-наглядових заходів щодо повноважень,

упереджених ставлень до підконтрольних суб'єктів всупереч презумпції сумлінності.

Перелічені принципи поки що не призвели до позитивних результатів, відповідно, не втратили своєї актуальності, що говорить про необхідність їх зміцнення. Тільки відсутність прикладів порушень зазначених принципів у правозастосовній діяльності надалі дасть змогу говорити про те, що принципи реалізували себе, поставлена мета досягнута.

Незважаючи на те, що принципи націлені на захист прав підконтрольних суб'єктів, обов'язок виконання вимог, закріплених принципами, стосується власне самих підконтрольних суб'єктів, які допускають невиконання названих принципів. Більшість порушень пов'язані з недобросовісною поведінкою підконтрольних суб'єктів, які, наприклад, перешкоджають діяльності посадових осіб органів державного контролю (нагляду) під час здійснення діяльності.

Необхідно вдосконалити відповідальність підконтрольних суб'єктів шляхом посилення відповідальності. Формування спеціалізованих принципів державного контролю (нагляду) залежить від закономірностей, що впливають на систему державного контролю (нагляду). Їх зміст є відображенням соціально-економічної та політичної обстановки в країні.

Тому на кожному етапі адміністративної реформи принципи державного контролю (нагляду) вбирають прогресивні ідеї, необхідні для реформування системи державного контролю (нагляду) та її вдосконалення.

Формування актуальних принципів державного контролю (нагляду) зумовлене подальшим реформуванням контрольно-наглядової діяльності у форматі Національної економічної стратегії на період до 2030 року [5].

Стратегічні документи закріпили ідеальний образ державного контролю (нагляду) і кардинально змінили вектор розвитку. Стратегії визначили нові пріоритетні напрями, метою яких є побудова нової ефективної моделі державного контролю (нагляду). Головним пріоритетним напрямом є впровадження системи комплексної профілактики. У функціональному аспекті превенція розглядається як напрям правового впливу на суспільні відносини, в межах якого забезпечується профілактика протиправної поведінки, прогнозування імовірнісних ризиків перспективних викликів і загроз, із розробленням модельних стандартів оптимальної поведінки в проблемних ситуаціях [6, с. 45].

Мета – переорієнтація контрольно-наглядової діяльності держави виключно із завдань виявлення вже заподіяної шкоди та покарання винних осіб на участь у підтримці підконтрольних суб'єктів, сервісну модель взаємодії, запобігання порушенням обов'язкових вимог і заподіяній шкоди, підвищення поінформованості та компетентності підконтрольних суб'єктів.

Для цього передбачається перевести контрольно-наглядову діяльність із переважно адміністративної моделі функціонування на профілактичну модель, що передбачає першочергове вирішення завдань попередження та запобігання порушенням обов'язкових вимог, за допомогою забезпечення відкритості та доступності, підвищення спеціальних знань і правової грамотності осіб, відповідальних за дотримання, впровадження попереджувальних процедур, поширення кращих практик щодо дотримання обов'язкових вимог та зниження чи усунення потенційного ризику заподіяння шкоди.

Перед державою стоїть важливе завдання сформувати сучасний комплекс спеціальних заходів впливу на різних суб'єктів щодо нейтралізації потенційної можливості вчинення правопорушень, усунення чинників, які зумовлюють їхню протиправну діяльність [7, с. 541].

Система профілактики, що впроваджується, націлена на зміну взаємовідносин між контролюючим і підконтрольним через зміну системи мотивації. Передбачається переорієнтувати посадових осіб органів державного контролю (нагляду) з діяльності, спрямованої на виявлення найбільшої кількості порушень обов'язкових

вимог та покарання підконтрольних суб'єктів, на діяльність із надання максимальної допомоги підконтрольним суб'єктам у дотриманні обов'язкових вимог, спрямованих на досягнення кінцевих цілей державного контролю (нагляду), тобто забезпечення безпеки в суспільстві, високого рівня захисту цінностей, що охороняються законом.

Результати діяльності посадових осіб органів державного контролю (нагляду) мають виражатися в мінімізації заподіяння можливої шкоди та відображати внесок контролера в досягнення таких результатів. Зміна світогляду посадових осіб органів державного контролю (нагляду) дасть змогу відійти від системи, в основу якої було покладено кількісні показники виявлених порушень обов'язкових вимог, винесених розпоряджень, складених протоколів. У результаті роботи з підконтрольними суб'єктами мають бути вичерпно розкриті всі питання, що стосуються виконання обов'язкових вимог.

Переслідуючи єдину мету (запобігання шкоді), контролюючий та підконтрольний мають стати партнерами. Для цього необхідно перейти від репресивної моделі державного контролю (нагляду) до сучасної сервісної моделі. Це дасть змогу об'єднати зусилля контролюючих і підконтрольних у роботі над попередженням небезпечних ситуацій із метою запобігання потенційним ризикам для життя та здоров'я громадян.

Профілактика має стати стрижнем контрольно-наглядової діяльності, при цьому в діяльності мають органічно поєднуватися принциповість та доброзичливість контролюючих суб'єктів в оцінці отриманих результатів. Все це дасть змогу підвищити довіру підконтрольних суб'єктів до органів державного контролю (нагляду), покращити взаємини між ними. Підсумком комплексної роботи з профілактики має стати зниження частоти вчинених і виявлених порушень обов'язкових вимог законодавства.

Профілактика, націлена на попередження та запобігання можливої шкоди за допомогою навчання та роз'яснення, – це напрям, покликаний змінити взаємини контролюючого та підконтрольного.

Особливого значення такий напрям набуває через те, що здійснюється безперервно на всіх етапах контрольно-наглядової діяльності. З цієї причини необхідно виділити принцип превенції та закріпити його як основний принцип державного контролю (нагляду).

Наступним пріоритетом є запровадження ризик-орієнтованого підходу. Метою є формування нової системи контрольно-наглядової діяльності, заснованої на концентрації обмежених ресурсів держави в зонах найбільшого ризику заради запобігання заподіяній шкоді цінностям, що охороняються законом, з одночасним зниженням адміністративного навантаження на сумлінних господарюючих суб'єктів.

Застосування ризик-орієнтованого підходу в організації окремих видів державного контролю (нагляду) викликане необхідністю розподілу підконтрольних суб'єктів за категоріями ризику та класами безпеки залежно від рівня потенційної безпеки, джерелом якої можуть бути здійснювана діяльність або виробничі об'єкти, що використовуються.

Такий розподіл дає змогу встановити інтенсивність державного контролю (нагляду), залежно від рівня ризику, її збільшення чи зменшення. Суть у тому, щоб звернути основну увагу контрольно-наглядових органів туди, де ризик порушень вищий. І навпаки, немає сенсу перевіряти там, де потенційна загроза є незначною.

Ризик-орієнтований підхід дає змогу замінити безмежний контроль (нагляд) диференційованим плануванням перевірок, перейти від суцільних перевірок до доцільного регулювання. Це дасть змогу сконцентрувати контроль (нагляд) на об'єктах із підвищеним ризиком та зменшити контроль (нагляд) сумлінних підконтрольних суб'єктів, діяльність яких характеризується зниженим ризиком, не загрожуючи заподіяній шкоди.

Згодом диференційоване планування перевірок призведе до значного зниження загальної кількості перевірок

та повного звільнення від контрольно-наглядових заходів сумлінних підконтрольних суб'єктів, які забезпечують підтримку рівня безпеки. Це дає змогу підвищити ефективність діяльності органів контролю та скоротити витрати бюджету, пов'язані з проведенням безрезультативних перевірок щодо суб'єктів із низьким рівнем ризику.

У контрольно-наглядовій діяльності ризик-орієнтований підхід має ключове значення ще й тому, що в разі зарахування об'єктів державного контролю (нагляду) до категорій ризику важливе значення мають критерії, що вказують на поведінкові особливості підконтрольного суб'єкта та відображають оцінку ймовірності недотримання підконтрольними суб'єктами обов'язкових вимог.

Врахування індивідуальної поведінки підконтрольного суб'єкта дає змогу змінити категорію ризику, до якої його було зараховано, на більш високу, та на нижчу за недобросовісну або сумлінну поведінку відповідно.

Можливість переоцінки ризиків дає змогу підконтрольному суб'єкту, виходячи з підтвердження сумлінності знижувати категорію ризику. Подальше впровадження ризик-орієнтованого підходу з урахуванням сумлінності та несумлінності підконтрольних суб'єктів допоможе налаштувати систему критеріїв зарахування діяльності підконтрольних суб'єктів до категорій ризику.

Можливості ризик-орієнтованого підходу щодо підвищення ефективності та результативності діяльності органів державного контролю (нагляду), оптимізації витратання бюджетних коштів через визначення меж необхідного втручання в діяльність підконтрольних суб'єктів і пропорційності втручання, свідчать про доцільність використання його як принципу державного контролю.

Іншим пріоритетом є запровадження системи оцінки результативності і ефективності контрольно-наглядової діяльності, що дає змогу оцінити показники діяльності посадових осіб органів державного контролю (нагляду).

Метою впровадження системи оцінки результативності і ефективності є орієнтування діяльності контрольно-наглядових органів на досягнення необхідних суспільно значущих результатів. Впровадження системи дозволяє досягти мети державного контролю (нагляду) шляхом найбільш раціонального розподілу обсягу трудових і фінансових ресурсів органів державного контролю (нагляду) та зведення до мінімуму необґрунтованого втручання контролерів у діяльність фізичних і юридичних осіб. Це корелює з пріоритетами впровадження системи профілактики та ризик-орієнтованого підходу.

Результативність та ефективність діяльності контрольно-наглядового органу оцінюватиметься на підставі розроблених показників і досягнутих значень. Закріплення результативності і ефективності як принципу державного контролю (нагляду) дасть змогу сформувати в посадових осіб контрольно-наглядових органів уявлення про те, що

орієнтиром у діяльності є затверджені показники результативності і ефективності, досягнення яких необхідно прагнути для отримання результату.

Основною формою контрольно-наглядової діяльності має бути профілактика, яка нині існує як формальне відображення необхідної для звітів інформації на сайті контрольно-наглядового відомства і ніяк не пов'язана з перевіркою. В ідеалі ці дві форми контрольно-наглядової діяльності повинні зробити контрольний процес плановим і безперервним, коли одна форма наглядової діяльності змінюється іншою і є закономірним продовженням.

Перевірка має піти на другий план, поступившись місцем профілактиці, що дасть змогу сконцентрувати зусилля контролюючих суб'єктів на запобіганні порушенням обов'язкових вимог, а не на виявленні таких порушень. З'явиться можливість знизити витрати на проведення контрольно-наглядової діяльності у складних формах, як-от перевірка.

Потрібна цілеспрямована та планована робота в цьому напрямі з посадовими особами контрольно-наглядових органів і підконтрольними суб'єктами. Почати змінювати ситуацію треба з професійного навчання, підвищення професіоналізму, компетентності, з роботи зі спонукання підконтрольних суб'єктів до неухильного дотримання цілей і параметрів контрольно-наглядової діяльності. Посадові особи повинні знати всі тонкощі підконтрольної сфери, оскільки від кваліфікації та прийнятих рішень залежать захищеність прав і свобод громадян, соціальний добробут.

Не варто забувати про принципи державного контролю (нагляду), що закріплені в галузевих законах, які регулюють деякі сфери державного контролю (нагляду) і якими зобов'язані керуватися поліцейські. До таких належать, наприклад, принципи забезпечення безпеки дорожнього руху, перелічені в Законі України «Про дорожній рух», або принципи, що містяться в Законі України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» [8; 9].

Необхідність дотримання посадовими особами в процесі здійснення державного контролю (нагляду) системи принципів зумовлена особливим статусом контрольних органів. Незважаючи на спеціалізацію діяльності загальною залишається превентивна спрямованість діяльності всіх контрольно-наглядових органів.

Висновки. Законодавство про державний контроль (нагляд) складається з низки суперечливих нормативно-правових актів, норми яких упускають із правового поля низку питань, що ускладнює практичне застосування. Шляхи вирішення названих проблем полягають у підвищенні якості законодавства про державний контроль (нагляд) шляхом внесення змін до окремих нормативно-правових актів, у вдосконаленні системи принципів державного контролю (нагляду) шляхом виключення неактуальних принципів та доповнення новими основоположними принципами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко В.А., Єсімов С.С. Принципи організації та здійснення державного нагляду і контролю у сфері освіти. *Соціально-правові студії*. 2018. Випуск 2. С. 32–38.
2. Реформа державної служби та реформа оплати праці державних службовців стали одними із ключових питань під час прес-сніданку. Державні сайти України. 12 липня 2021 р. URL: <https://nads.gov.ua/news/reforma-derzhavnoyi-sluzhbi-ta-reforma-oplati-praciderzhavnih-sluzhbovciv-stali-odnimi-iz-klyuchovih-pitan-pid-chas-pressnidanku>
3. Ковалів М.В., Єсімов С.С., Проць І.М., Лозинський Ю.Р. Правове регулювання фінансового контролю в Україні: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 267 с.
4. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 р. № 877-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/877-16>
5. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 р. № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#n25>
6. Єсімов С.С. Превентивне регулювання: теоретичні аспекти. *Соціально-правові студії*. 2020. Випуск 3 (9). С. 40–47.
7. Адміністративне право України (загальна частина): навчальний посібник / Остапенко О.І., Ковалів М.В., Єсімов С.С. та ін. Львів: СПОЛОМ, 2021. 616 с.
8. Про дорожній рух: Закон України від 30.06.1993 р. № 3353-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12#Text>
9. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними: Закон України від 15.02.1995 р. № 62/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/62/95-вр>